

УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА, ЇХ ОПТИМІЗАЦІЯ

*Н. М. Штефан, к. т. н., доцент, НТУ «Дніпровська політехніка»,
Shtefannat@gmail.com, orcid.org/0000-0003-4779-2618,*

*Л. Г. Соляник, к. е. н., професор, НТУ «Дніпровська політехніка»,
solianyk.l.h@ntmu.one, orcid.org/0000-0003-3291-3931,*

О. Є. Яковлева, магістрант, НТУ «Дніпровська політехніка», Yakovleva.O.Y@ntmu.one,

О. І. Калюжна, магістрант, НТУ «Дніпровська політехніка», Kaliuzhna.O.I.@ntmu.one

Методологія дослідження. Теоретико-методологічною базою наукового дослідження стали роботи науковців з питань формування і розподілу грошового потоку підприємств, його оптимізації. В рамках дослідження були використані методи критичного аналізу літератури, в процесі якого відбулось дослідження наукових публікацій для оцінки існуючих теорій та практик управління грошовими потоками підприємств. З метою досягнення поставленої мети у статті використано загальнонаукові та спеціальні методи: теоретичного узагальнення – для дослідження процесу формування і розподілу грошових потоків відповідно до кожного виду діяльності підприємства; логічного аналізу – при формуванні шляхів вдосконалення управління грошовими потоками підприємства; узагальнення та синтезу – для обґрунтування наукового підходу при оптимізації процесу управління грошовими потоками підприємства для його подальшого розвитку і підвищення ефективності його діяльності.

Результати. Проаналізовано науково-методичні підходи до проблеми оптимізації грошових потоків підприємства. Обґрунтовано доцільність удосконалення моделі оптимізації грошових потоків підприємства для забезпечення збалансованості між рентабельністю та ліквідністю підприємства при збереженні його платоспроможності.

Доведено некоректність оцінювання ефективності управління грошовими потоками підприємства за одним критерієм, оскільки не відображає реального фінансового стану підприємства; адекватна оцінка можлива лише за умови застосування системного підходу та сукупності аналітичних індикаторів. Визначено критерії оптимізації управління грошовими потоками підприємства та систему обмежень, необхідних для їхнього досягнення.

Новизна. Вдосконалено економіко-математичну модель визначення оптимальної потреби підприємства в грошових коштах з одночасним виокремленням коштів на його інноваційно-інвестиційний розвиток. Розроблено матрицю інвестиційного розвитку підприємства та запропоновано комплекс заходів щодо переходу підприємства на більш високий ступінь інвестиційного розвитку.

Практична значущість. Результати проведеного дослідження можуть бути корисними для суб'єктів господарювання в умовах виникаючого дефіциту грошових коштів післявоєнного відновлення України.

Ключові слова: структура грошових потоків, управління грошовими потоками, матриця інвестиційного розвитку.

Постановка проблеми. Сучасний стан економіки відзначається етапом спаду, військовою агресією росії, складною геополітичною ситуацією, відсутністю платоспроможного попиту населення. Для нормально-го функціонування підприємства і підви-

щення його економічного потенціалу, збереження ліквідності і платоспроможності необхідно ефективно управляти його грошовими потоками. Управління грошовими потоками підприємства – це частина загальної стратегії розвитку підприємства,

загального напрямку і способу використання засобів для досягнення поставленої мети з використанням певних правил і обмежень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання аналізу і управління грошовими потоками підприємства розглянуто в багатьох наукових роботах таких вчених: І. О. Бланк, [1], Воскресенська Т. Д. [2], І. О. Крюкова, М. С. Свірідова [3], Т. Є. Кучеренко, Г. Ю. Оніщенко [4], М. І. Крупка, О. М. Ковалюк, Коваленко В. М. [10], Л. О. Лігоненко, Г. В. Ситник [5], О. Мордовцев, М. Хребтов [6], О. Н. Піскунова [7], І. В. Спільник, О. І. Загородна [8], А. М. Поддєрьогін [11], М. П. Федішин [9] та багатьох інших. Ними зроблений значний внесок у формування теоретико – методологічної бази аналізу та управління грошовими потоками. В роботах розглянуто класифікація грошових потоків, зміст звіту про рух грошових коштів, особливості прямого й непрямого методів формування інформації, систематизації основних елементів управління грошовими потоками, системи аналізу грошових потоків. Але подальших досліджень потребують

вплив зміни структури грошових потоків та їх оптимізація на інноваційно-інвестиційний розвиток підприємства

Формування мети статті. Метою наукової статті є удосконалення методичних підходів до управління грошовими потоками підприємства з метою визначення оптимальної потреби підприємства в грошових коштах з одночасним виокремленням коштів на його інноваційно- інвестиційний розвиток.

Виклад основного матеріалу дослідження. Основною метою проведення аналізу грошових потоків підприємства є виявлення рівня достатності формування грошових коштів, ефективності їх використання, а також збалансованості потоку надходжень та видатків грошових коштів за обсягом та в часі. Основне завдання аналізу грошових потоків, їх структури за видами діяльності полягає у виявленні причин нестачі(дефіциту) або надлишку грошових коштів, визначенні джерел їх надходжень і напрямів використання (табл.1).

Таблиця 1

Характеристика структури грошового потоку підприємств

Чистий грошовий потік загальний – ЧГП	Чистий грошовий потік від інвестиційної діяльності – ЧГП _{інв}	Чистий грошовий потік від операційної діяльності – ЧГП _{опер}	Чистий грошовий потік від фінансової діяльності – ЧГП _{фін}	Якість структури чистого грошового потоку
1	2	3	4	5
$ЧГП \geq 0$	$ЧГП_{інв} \leq 0$	$ЧГП_{опер} \geq 0$	$ЧГП_{фін} \leq 0$	Грошовий потік від операційної діяльності підприємства забезпечує достатню кількість коштів для здійснення операційних витрат, фінансування інвестиційних потреб підприємства, для здійснення фінансових платежів: погашення кредитів, виплата дивідендів.
$ЧГП \leq 0$	$ЧГП_{інв} \leq 0$	$ЧГП_{опер} \geq 0$	$ЧГП_{фін} \leq 0$	Грошовий потік від операційної діяльності підприємства забезпечує достатню кількість коштів для здійснення операційних витрат, для здійснення фінансових платежів: погашення кредитів, виплата дивідендів, але для фінансування інвестиційних потреб підприємства необхідно залучати додаткові кошти, які збільшать витрати підприємства.
$ЧГП \geq 0$	$ЧГП_{інв} \leq 0$	$ЧГП_{опер} \geq 0$	$ЧГП_{фін} \geq 0$	Підприємство здійснює інвестиції за рахунок коштів, отриманих від операційної діяльності, і залучених кредитів або додаткових вкладень власників.
$ЧГП \leq 0$	$ЧГП_{інв} \leq 0$	$ЧГП_{опер} \geq 0$	$ЧГП_{фін} \geq 0$	Підприємство здійснює інвестиції за рахунок коштів, отриманих від операційної діяльності, і залучених кредитів або додаткових вкладень власників, але їх недостатньо для повного впровадження інвестиційних рішень.

ЧГП $\geq$ 0	ЧГП $_{інв}\leq$ 0	ЧГП $_{опер}\leq$ 0	ЧГП $_{фін}\geq$ 0	Підприємство знаходиться в ризиковому становищі: залучаються достатньо великі суми позикових коштів або додаткових внесків власників для впровадження інвестиційних проєктів, які знаходяться на початкових стадіях свого впровадження і тому, навіть, не забезпечують позитивний грошовий потік від операційної діяльності. Підприємство при цьому повинно мати достатній запас міцності, який дозволить «пережити» час до остаточного впровадження інвестиційного проєкту в дію.
--------------	--------------------	---------------------	--------------------	--

Синхронізація грошових потоків й фінансових потреб підприємства сприяє збереженню фінансової рівноваги підприємства.

Механізм руху і оптимізації грошових потоків на підприємстві показано на рис.1.

Рис. 1. Механізм руху і оптимізації грошових потоків на підприємстві

Оптимальне управління грошовими потоками забезпечує збалансованість фінансово-господарської діяльності підприємства, що безпосередньо впливає на досягнення економічної мети діяльності підприємства. Тому при проведенні аналізу грошових потоків важливим є врахування можливостей підприємства генерувати грошові потоки за всіма видами діяльності для запровадження управлінських рішень інвестиційно-інноваційного спрямування щодо подальшого сталого розвитку підприємства.

Так, напрями збільшення грошового потоку можуть бути наступні:

1) Від операційної діяльності: реструктуризація дебіторської заборгованості; надання в оренду необоротних активів; розробка системи знижок для покупців; оптимізація/оновлення асортименту продукції.

2) Від інвестиційної діяльності: продаж необоротних активів.

3) Від фінансової діяльності: залучення зовнішніх джерел фінансування; додаткова емісія акцій (більш довгострокова перспектива).

Дефіцит грошових коштів може виникнути за рахунок різних факторів, як внутрішніх (зниження обсягу виробництва і реалізації продукції, втрата контролю над витратами і їхнє неконтрольоване збільшення, низька кваліфікація кадрів і, як наслідок, зниження якості продукції і недостатнє фінансове планування); так і зовнішніх (зростання цін на електроенергію, податковий тиск, криза неплатежів, зростання конкуренції, висока вартість залучення коштів і т. і.). Заходи для подолання дефіциту грошових коштів можуть бути спрямовані як на збільшення надходжень грошових коштів, так і на зменшення вихідного потоку, тобто виплат підприємства.

Напрями зменшення негативного грошового потоку (відтоку грошових потоків) можуть бути наступні:

4) Від операційної діяльності: скорочення витрат; відстрочка платежів; використання знижок від постачальників; податкове планування.

Від інвестиційної діяльності
перегляд інвестиційних програм підприємства.

5) Від фінансової діяльності: довгострокові контракти, які передбачають знижки або відстрочки платежів.

Сучасна вітчизняна наука характеризується наявністю підходів до проблеми оптимізації грошових потоків підприємства, розроблених І. О. Бланком [1] та Л. О. Лігоненко і Г. В. Ситник [5].

Підхід Бланка І. О. щодо напрямів оптимізації грошових потоків – це: збалансування надходжень і видатків грошових коштів; синхронізація надходжень і видатків грошових коштів; аксимізація чистого грошового потоку.

Підхід Л. О. Лігоненко і Г. В. Ситник щодо напрямів оптимізації грошових потоків – це: балансування надходжень і видатків грошових коштів; синхронізація надходжень і видатків грошових коштів; вирівнювання вхідних і вихідних потоків.

Максимізація чистого грошового потоку, запропонованого Бланком І. О. суперечить першим двом його твердженням досягнення збалансованості і синхронності грошових потоків, тому що досягнення збалансованості і синхронності грошових потоків призводить до наближення значення чистого грошового потоку до нуля, відповідно, максимізація чистого грошового потоку неможлива. Можливо лише одночасне збільшення позитивного і негативного грошових потоків підприємства, що призведе лише до зростання залишків грошових коштів. Тому наближення значення чистого грошового потоку до нуля, тобто до повного використання вхідного грошового потоку і повного забезпечення потреби підприємства у грошових коштах є більш обґрунтованим напрямом оптимізації з нашої точки зору. Одночасно, для досягнення найвищого рівня ефективності роботи підприємства і забезпечення його майбутніх перспектив виникає необхідність у наявності або створенні запасу грошових коштів, які могли бути спрямовані на розширене відтворення, тобто на додатковий грошовий потік в інвестиційній діяльності підприємства, спрямований на впровадження інвестиційних перспективних рішень (цей грошовий потік буде негативним, тобто вихідним грошовим потоком від інвестиційної діяльності).

Отже, існує необхідність удосконалення моделі оптимізації грошових потоків підприємства, яка б в кінцевому результаті дозволяла оптимізувати прибутковість і рентабельність підприємства, зі збереженням ліквідності та платоспроможності підприємства.

Для управління грошовими потоками пропонується модель визначення оптимальної потреби підприємства в грошових коштах з одночасним виокремленням коштів на його інноваційно-інвестиційний розвиток.

Фунція цілі даної моделі наступна:

$$(ВХГП_{\text{опер}} - ВИХГП_{\text{опер}}) + (ВХГП_{\text{фін}} - ВИХГП_{\text{фін}}) + (ВХГП_{\text{інв}} - ВИХГП_{\text{інв}}) \rightarrow 0 \quad (1)$$

Де, ВХГП_{опер}, ВХГП_{інв}, ВХГП_{фін} – вхідні грошові потоки від операційної, інвестиційної і фінансової діяльності відповідно, гр. од.;

ВИХГП_{опер}, ВИХГП_{інв}, ВИХГП_{фін} – вихідні грошові потоки від операційної, інвестиційної і фінансової діяльності відповідно, гр. од.;

Обмеження:

1. Забезпечення позитивного чистого грошового потоку від операційної діяльності (ЧГП_{опер})

$$ЧГП_{\text{опер}} > 0 \quad (2)$$

2. Забезпечення позитивного вихідного грошового потоку від інвестиційної діяльності (ВИХГП_{інв}) на суму необхідних інвестицій (S_{інв}) для впровадження варіанту інвестиційного розвитку підприємства

$$ВИХГП_{\text{інв}} = \pm S_{\text{інв}} \quad (3)$$

При невиконанні даної умови кошти можуть бути використані не на інноваційно-інвестиційний розвиток підприємства, а подолання кризового стану підприємства.

3. Забезпечення позитивної рентабельності інвестиційної діяльності підприємства за рахунок впровадження тільки високо-ефективних проєктів

$$IRR_c = \frac{\sum_{i=1}^n IRR_i \cdot I_i}{\sum_{i=1}^n I_i} > WACC \quad (4)$$

де WACC – середньозважена вартість капіталу підприємства, %;

IRR_i – внутрішня ставка доходності i-го інвестиційного проєкту, %;

I_i – первісні інвестиції, які необхідні для впровадження i-го інвестиційного проєкту, грн.

4. Забезпечення перевищення вхідного потоку від інвестиційної діяльності над вихідним потоком від фінансової діяльності для збереження ліквідності та платоспроможності підприємства

$$ВХГП_{\text{інв}} > ВИХГП_{\text{фін}} \quad (5)$$

Де, ВХГП_{інв} – вхідний грошовий потік від інвестиційної діяльності, гр. од.;

ВИХГП_{фін} – вихідний грошовий потік від фінансової діяльності, гр. од.

Можна скласти матрицю інвестиційного розвитку підприємства, спираючись на наявність вихідного інвестиційного потоку (ВИХГП_{інв}), який характеризує впровадження інвестицій. При цьому ЧГП_{фін}, ЧГП_{опер} – чисті грошові потоки від фінансової та операційної діяльності підприємства відповідно, А ЧГП – чистий грошовий потік підприємства загальний, гр. од. (рис.2).

Грошові потоки підприємства	ЧГП _{фін} > 0	ЧГП _{фін} = 0	ЧГП _{фін} < 0
ЧГП _{опер} > 0	4. ВИХГП _{інв} > 0 ВИХГП _{інв} = ±S _{інв} 1	ВИХГП _{інв} > 0 ВИХГП _{інв} = ±S _{інв} 2	ГП_{опер} > ГП_{фін} ВИХГП_{інв} > 0 ВИХГП_{інв} = ±S_{інв} 3 3а 3б 3в
ЧГП _{опер} = 0	ВИХГП _{інв} > 0 ВИХГП _{інв} = ±S _{інв} 4	ВИХГП _{інв} = 0 5	ВИХГП _{інв} < 0 6
ЧГП _{опер} < 0	ГП_{опер} < ГП_{фін} ВИХГП_{інв} > 0 ВИХГП_{інв} = ±S_{інв} 7 7а 7б	ВИХГП _{інв} < 0 8	ВИХГП _{інв} < 0 9

Рис. 2. Матриця інвестиційного розвитку підприємства

Як видно з рис. 2, ліва верхня частина рисунку над косою лінією – це зона інвестиційного розвитку, а нижня частина – це зона занепаду.

Якщо підприємство перебуває в 1, 2, 4, 3а, 7а квадратах, то

1 варіант: $ВИХГП_{інв} > S_{інв}$

Підприємство має надлишок коштів для впровадження своєї інвестиційної програми, тому оптимізаційна політика полягатиме в пошуці додаткових варіантів інвестування, видача комерційних кредитів тощо. При цьому необхідно дотримуватись умови: $ЧГП \rightarrow 0$.

Більш детально заходи оптимізаційної політики управління грошовими коштами при цьому варіанті наступні:

1) Розширення обсягів і напрямів інвестиційної політики, використання всіх можливостей інвестування: збільшення розмірів реальних і фінансових інвестицій, самоінвестування; пришвидшення реалізації інвестиційних проектів; фінансування розширення та/або оновлення виробництва.

2) Дострокове погашення зобов'язань.

3) Дострокова виплата дивідендів.

4) Розширення асортиментної політики, розробка і впровадження нової продукції, освоєння нових ринків тощо.

2. варіант: $ВИХГП_{інв} < S_{інв}$

Підприємство має все ж таки дефіцит коштів для впровадження своєї інвестиційної програми, тому оптимізаційна політика полягатиме в додатковому пошуці джерел фінансування, тобто необхідно збільшити вхідний потік грошових коштів від фінансової діяльності.

Якщо підприємство перебуває в 5 квадраті, то воно знаходиться в ситуації рівноваги, але тимчасової: за рахунок виручки від реалізації продукції підприємство повністю покриває всі свої операційні витрати; запозичень підприємство або не має, або довгострокові зобов'язання не потребують в цьому періоді погашення тіла кредиту, а відсоткові платежі по кредиту, як відомо, відносяться до операційних витрат. Але, наприклад, при настанні терміну сплати тіла кредиту, або при збільшенні попиту на продукцію підприємству буде необхідно понести додаткові витрати: збільшити виручку від реалізації продукції і за рахунок

цього погасити кредит, або запозичити додаткові ресурси (тобто створити додатковий вхідний грошовий потік від операційної або фінансової діяльності). Якщо потужності підприємства дозволяють збільшити обсяг виробництва продукції за рахунок більш інтенсивного використання основних фондів, то зміни здійсняться в грошових потоках в межах операційної діяльності. Якщо ж для збільшення виручки від реалізації продукції за рахунок збільшення обсягу виробництва для задоволення зростаючого попиту на продукцію на ринку підприємство буде потребувати додаткових виробничих потужностей (виникне вихідний грошовий потік від інвестиційної діяльності). Такі зміни призведуть до переходу підприємства з квадрату 5 до квадрату 1 чи 2.

Якщо підприємство перебуває в 7в квадраті, то, навіть, за рахунок фінансових запозичень не перекидає потребу в грошових коштах для операційної діяльності. Впровадження інвестицій не відбувається.

Якщо підприємство перебуває в 3в квадраті, то можна відмітити, що підприємство навіть не залучало (або не мало змоги залучити) додаткові фінансові запозичення для покриття потреби в грошових коштах в операційній діяльності.

Основними шляхами вирішення проблеми виступатимуть: реалізація зайвих активів; реалізація короткострокових фінансових інвестицій; залучення зовнішніх інвестицій; залучення зовнішніх кредитних ресурсів; відстрочення платежів по інших витратах і зобов'язаннях тощо.

Якщо підприємство перебуває в 6, 8, 9 квадратах, то це означає, що коштів недостатньо на здійснення операційної діяльності, не говорячи вже про інвестиційну. А для кредиторів фінансовий стан підприємства є незадовільним і пропозицій для отримання кредитів підприємство не має. Підприємство знаходиться в кризовому стані і в майбутньому може збанкрутувати. Отже, діяльність підприємства характеризується негативними значеннями як виробничої, так і фінансової діяльності. Таким чином, рентабельність негативна.

Для поліпшення ситуації можливо:

– пошук внутрішніх резервів грошових коштів (продаж майна підприємства або

продаж (з дисконтом) неліквідної частини оборотних активів), здача в оренду основних засобів;

– реструктуризація дебіторської заборгованості, факторинг (її переуступка з метою пришвидшення операційного, а відповідно, і фінансового циклів підприємства);

– продаж частини або всіх фінансових інструментів;

– зменшення обсягів вихідного грошового потоку (зниження рівня операційних витрат; оптимізація податкової політики; скорочення і реструктуризація фінансових і реальних інвестицій; реструктуризація боргів; управління дивідендною політикою – тимчасове скорочення або відмова від сплати дивідендів тощо).

Це призведе до збільшення чистого грошового потоку від операційної діяльності і, завдяки цьому, підприємство може переміститися у квадрат 5.

Але режим тотальної економії не є ефективним засобом досягнення бажаних рівнів прибутковості і ліквідності, а, скоріше, слугує для уникнення банкрутства.

Аналіз процесу управління грошовими потоками виявив необхідність у розробці економіко-математичної моделі, яка б задовольняла управлінським цілям, дозволяючи оптимізувати прибутковість і рентабельність підприємства, зі збереженням поточного і абсолютного рівня ліквідності його активів і завдання раціоналізації витрат і надходжень грошових коштів підприємства з метою подальшого інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства.

Подальшого дослідження потребує розробка механізмів фінансового регулювання і контролю діяльності підприємств в межах управління грошовими потоками підприємства.

Висновки. За результатами проведеного дослідження можна зробити наступні висновки. В сучасних умовах воєнної агресії, надзвичайного дефіциту фінансових ресурсів, оптимізація грошових потоків підприємств набуває надзвичайного значення.

Максимізація чистого грошового потоку суперечить принципам збалансованості і синхронності грошових потоків, тому що досягнення збалансованості і синхронності грошових потоків призводить до наближен-

ня значення чистого грошового потоку до нуля, відповідно, максимізація чистого грошового потоку неможлива. Тому наближення значення чистого грошового потоку до нуля, тобто до повного використання вхідного грошового потоку і повного забезпечення потреби підприємства у грошових коштах є більш обґрунтованим напрямом оптимізації з нашої точки зору. Одночасно, для досягнення найвищого рівня ефективності роботи підприємства і забезпечення його майбутніх перспектив виникає необхідність у наявності або створенні запасу грошових коштів, які могли бути спрямовані на розширене відтворення, тобто на додатковий грошовий потік в інвестиційній діяльності підприємства, спрямований на впровадження інвестиційних перспективних рішень (цей грошовий потік буде негативним, тобто вихідним грошовим потоком від інвестиційної діяльності).

Використання моделі визначення оптимальної потреби підприємства в грошових коштах з одночасним виокремленням коштів на його інноваційно-інвестиційний розвиток дозволить забезпечити достатність коштів, необхідних не лише для нормального функціонування підприємства у короткостроковій перспективі, а й для його подальшого інвестиційно-інноваційного розвитку.

Література

1. Бланк І.А. Фінансовий менеджмент. Вид. 2-ге [переробл. і доп.] К.: Ельга, Ника-Центр, 2007. 521 с.
2. Воскресенська Т. Дослідження підходів до аналізу грошових коштів підприємств з використанням облікової інформації. *Економіка та суспільство*. 2021. № 31. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-31-65>
3. Крюкова І.О., Свірідова М.С. Сучасні методичні підходи до оцінки грошових потоків підприємства. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент*. 2016. Вип. 21. С. 144-148.
4. Кучеренко Т.Є., Аніщенко Г.Ю. Обліково-аналітичне забезпечення управління грошовими потоками підприємств. *Ефективна економіка*. 2022. № 2. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2022.2.12>
5. Лігоненко Л.О., Ситник Г. Управління грошовими потоками: навч. пос. К.: КНТЕУ, 2005. 255 с.
6. Мордовцев, О., Хребтов, М. Методичний підхід до управління грошовими потоками промислового підприємства. *Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» (економічні науки)*. 2020. №2. С. 3-8.

7. Піскунова Н.О. Удосконалення науково-методичного обґрунтування аналізу грошових потоків підприємств. *Економічний аналіз*. 2016. Том 25. № 2. С. 122-131.

8. Спільник І., Загородна О. Грошові потоки підприємства: комплексний аналіз за даними фінансової звітності. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*. 2017. Вип. 1-2. С. 67-85.

9. Федішин М.П. Методичні аспекти аналізу грошових потоків підприємств для цілей планування. *Економічний аналіз*. 2016. № 2. С. 132-138.

10. Фінансовий менеджмент: підр. За ред. д-ра екон. наук, проф. М.І. Крупки; [М.І. Крупка, О.М. Ковалюк, В.М. Коваленко та ін.]. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 440 с.

11. Фінансовий менеджмент [Електронний ресурс]: підр. [А.М. Поддєрьогін, Н.Д. Бабяк, М.Д. Білик та ін.]; кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А.М. Поддєрьогін. 2-ге вид., переробл. Київ: КНЕУ, 2017. 534, [2] с

References

1. Blank, I.A. (2007). *Finansovyi menedzhment*. 2nd ed, rev. Kyiv: Elha, Nika-tsentr.

2. Voskresenska, T. (2021). Doslidzhennia pidkhodiv do analizu hroshovykh koshtiv pidpriemstv z vykorystanniam oblikovoi informatsii. *Ekonomika ta suspilstvo*, (31). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-31-65>

3. Kriukova, I.O., & Sviridova, M.S. (2016). Suchasni metodychni pidkhody do otsinky hroshovykh

potokiv pidpriemstva. *Naukovyi visnyk mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu*, Ser.: *Ekonomika i menedzhment*, (21), 144-148.

4. Kucherenko, N.Ye, & Anishchenko, H.Yu. (2022). Oblikovo-analitychne zabezpechennia upravlinnia hroshovymy potokamy pidpriemstv. *Efektivna ekonomika*, (2). <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2022.2.12>

5. Lihonenko, L.O., & Sytnyk, H. (2005). *Upravlinnia hroshovymy potokamy*. Kyiv: KNTU.

6. Mordovtsev, O., & Khrebtov, M/ (2020). *Metodychni pidkhid do upravlinnia hroshovymy potokamy promyslovoho pidpriemstva*. *Visnyk Natsionalnoho tekhnichnoho universytetu «Kharkivskyi politekhnichnyi instytut» (ekonomichni nauky)*, (2), 3-8.

7. Piskunova, N.O. (2016). Udoskonalennia nauково-metodychnoho obhruntuvannia analizu hroshovykh potokiv pidpriemstv. *Ekonomichni analiz*, T.25, (2), 122-131.

8. Spilnyk, I., & Zahorodna, O. (2017). Hroshovi potoky pidpriemstva: kompleksnyi analiz za danymy finansovoi zvitnosti. *Instytut bukhhalterskoho obliku, kontrol i analiz v umovakh hlobalizatsii*. (1-2), 67-85.

9. Fedyshyn, M.P. (2016). *Metodychni aspekty analizu hroshovykh potokiv pidpriemstv dlia tsiley planuvannia*. *Ekonomichni analiz*, (2), 132-138.

10. Krupka, M.I., Kovalyuk, O.M., Kovalenko, V.M. «et al.» (2019). *Finansovyi menedzhment*. M.I. Krupka (Ed.). Lviv: LNU imeni Ivana Franka.

11. Podderehin, A.M., Babiak, N.D., Bilyk, M.D. «et.al.». (2017). *Finansovyi menedzhment*. (2nd ed., rev.), A.M. Podderehin (Ed.). Kyiv: KNEU.

MANAGEMENT OF ENTERPRISE CASH FLOWS AND THEIR OPTIMIZATION

N. M. Shtefan, Ph. D (Tech.), Associate Professor, Dnipro University of Technology,

L. H. Solianyk, Ph. D(Econ.), Professor, Dnipro University of Technology,

O. Ye. Yakovleva, Master's student, Dnipro University of Technology,

O. I. Kaliuzhna, Master's student, Dnipro University of Technology

Methods. The theoretical and methodological basis of the scientific research was the work of scientists on the formation and distribution of enterprise cash flow and its optimization. The study used methods of critical literature analysis, which included a study of scientific publications to assess existing theories and practices of enterprise cash flow management.

In order to achieve the set goal, the article uses general scientific and specific methods: methods of theoretical generalization – to study the process of formation and distribution of cash flows according to each type of enterprise activity; logical analysis methods – when forming ways to improve the management of cash flows of the enterprise; generalization and synthesis – to substantiate the scientific approach in optimizing the process of managing the cash flows of an enterprise for its further development and increasing the efficiency of its activities.

Results. Approaches to the problem of optimizing the cash flows of an enterprise are analyzed. There is substantiated the need to improve the model of optimizing the cash flows of the enterprise, which would ultimately allow optimizing the profitability of the enterprise, while maintaining its liquidity and solvency.

It has been determined that it is impossible to assess the effectiveness of enterprise cash flow management using a single criterion. Only a system of indicators will allow us to give an adequate assessment of the quality of cash flow management. Criteria for optimizing the management of cash

flows of the enterprise are determined, while observing the necessary restrictions when achieving them.

Novelty. An economic and mathematical model of optimal satisfaction of the demand for funds with the simultaneous allocation of a reserve of funds for the innovative and investment development of the enterprise is proposed. A matrix of investment development of the enterprise has been developed and a set of measures has been proposed for the enterprise's transition to a higher level of investment development.

Practical value. The results of the study may be useful for business entities in the context of the emerging cash shortage of post-war reconstruction in Ukraine.

Keywords: cash flow structure, cash flow management, investment development matrix.

Стаття надійшла до редакції 05.10.25 р.

Прийнята до публікації 21.10.25 р.

Дата публікації 26.12.25 р.